

خسروان نوخسروانی

برگزیده نوخسروانی های شاعران نوخسروانی سرا

۱۳۹۵ تا ۱۳۵۱

گردآوری

علی عباس نژاد

نشر همان

تهران-۱۳۹۶

خسروان نوخسروانی
گردآوری علی عباس‌نژاد
چاپ اول: آبان ۱۳۹۶
شمارگان: ۷۷۰
طراح جلد: حبیب ایلون
چاپ: غزال
ناظر چاپ: بهمن سراج
همه حقوق محفوظ است.

نشر همان

تهران خیابان خواجه نصیر طوسی،
خیابان پادگان ولی عصر، شماره ۶،
مجتمع سیمرغ، طبقه اول، واحد ۳
تلفن ۷۷۶۲۸۹۸۶

www.hamanpub.com

Email: info@hamanpub.com

فهرست کتابخانه ملی

عنوان و نام پدیدآور: خسروان نوخسروانی،
عباس‌نژاد، علی، ۱۳۵۹ -، گردآورنده

شخصیات نشر: تهران، همان، ۱۳۹۶.

شخصیات ظاهری: ۲۹۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۲۷-۴-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

عنوان در سری: مجموعه نوخسروانی‌های شاعران

نوخسروانی‌سرا ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵.

موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها

موضوع: Persian poetry 20th century - Collections

موضوع: شعر سه سطر

موضوع: Three-line Verse

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ خ ۲۳/۹۰۱

رده‌بندی دیویی: ۸۱/۶۲۰۸

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۵۱۸۵۷

کاغذ بالکی و سبک این کتاب در
کمپانی هولمن سوئد و با رعایت
قواعد زیست‌محیطی تولید شده
و دارای نشان استاندارد بین‌المللی
انجمن سرپرستی جنگل است.

MIX

FSC

Paper from
Responsible
Sources
www.fsc.org

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

۱. امیر دادوی ۹
۲. امیرعلی رجبی ۴۹
۳. وحید شفیعی ۶۵
۴. محسن صلاحی‌راد ۸۱
۵. علی عباس‌نژاد ۱۱۷
۶. علیرضا قاضی‌مقدم ۱۶۵
۷. اقبال مظفری ۲۰۷
۸. محمد جلیل مظفری ۲۱۵
۹. سیدعلی میرافضلی ۲۵۷
۱۰. سورنا پارسی ۲۸۳

پیش درآمد

معرفی سطری در فرهنگ ما شاید به دیرینگی قوم آریایی باشد. از همان نخستین روزهای هویت یافتن این قوم، و بعدتر شکل‌گیری متون مذهبی مانند گاتاهای زرتشت، ایرانیان با ادبیاتی اندیشه‌های الهی و حتی انسانی را بیان کردند که نتیجه مستقیم آن ظهور شعرهایی سطری و منظومه‌هایی با بندهای سه سطری بود. سر در شاکش اندیشه‌های گاه متناقض، گاتاهای زرتشت رانه سروده او، که الهیات آریایی بر او بدانیم، نخستین واژگان ثبت شده از سوی آفریدگار جهان در دهه نخست، در قالب شعر سه سطری ظهور کرده است.

بی‌شک همین روال ادبی و هنری حاکم بر متون کهن در آیین ادبیات اعصار بعد ایرانی شکوفاتر شد و در ادبیات عام مردم و ادبیات درباری ظهور یافت. «خسروانی» آن گونه از شعر سه سطری بود که در ادبیات رسمی ایران پیش از اسلام شناخته شده بود و شخصیت و هویت داشت. پس از اسلام با دگرگونی وسیع در پایگاه حکومت و دین، خسروانی به صورت زیرشاخه‌های فولکلورش حیات یافت، مثل سه خشتی که امروز به خوبی آن را می‌شناسیم. اما در عرصه ادبیات رسمی، که بیشتر تحت تأثیر تعلیمات مذهبی، عرفانی و آیینی درباری بود، کمتر رد پای از آن دیده می‌شود.

در نیم قرن اخیر و به پشتوانه پژوهش‌های دکتر شفیع کدکنی و دیگران مهدی اخوان ثالث که «امید» ادبیات فارسی بود، «نو» خسروانی، به عنوان گونه احیا شده «خسروانی» معرفی شد. شاید باید از آن سال‌ها قریب چهل سال می‌گذشت تا شرایط برای درخشش این گونه شعر فراهم آید.

چنان که در کتاب نوخسروانی سرایی در ادبیات معاصر فارسی گفته‌ام، آن کلمه دو حرفی «نو» که اخوان بزرگ بر ابتدای نام «خسروانی» افزود، به شاعران این راه را نشان داد و برایشان این فرصت را فراهم کرد که در توسعه

این قالب کهن، هر نوآوری که می‌توانند به کار بندند تا فضایی تازه بر بستری کهن در ادبیات ما ایجاد شود.

هر توضیح و تفصیل و ذکر سابقه و مسیر تاریخی و ضرورت زمانی دربارهٔ نوخسروانی را به کتاب یادشده واگذار می‌کنم و در این جا تنها در چند سطر به معرفی گزیدهٔ حاضر می‌پردازم.

شاعری که در این مجموعه شعری از آنها آمده، هر یک پیش از رسیدن به نوخسروانی در سبک و سیاقی طبع آزموده‌اند و تشخص ادبی خود را یافته‌اند. بعضی نوخسروانی را به تفنن، اما تفنن جدی پی گرفته‌اند، بعضی به جد و پیگیر زبان و عمر برای این قالب صرف کرده‌اند. این کتاب، نمونه‌ای از سبک و سیاق‌های زبانی و فکری و ادبی و فنی مختلف است از شاعرانی که هر کدام به نوبهٔ نوخسروانی را دریافته‌اند و اشتراکاتی در برداشت‌هایشان از نوخسروانی دارند؛ ردیف‌های کهن این قالب و حقایق تاریخی ادبیات فارسی را باور دارند و هیچ کدام ایشان قصد تصاحب اعتبار این میراث تاریخی را ندارند و تنها اعتلای میراث فرهنگی، یک ایرانیان را در سر دارند.

شاید خواننده‌ای که نوخسروانی سرایی در ادبیات معاصر فارسی را بخواند، گاه دچار این تعارض شود که چرا تمام شعرها به دقت و به‌تمامی منطبق با تعریف‌های ارایه شده بر آن کتاب نیست. در پاسخ نخست باید گفت، بعضی از شاعران این مجموعه، پیش از تدوین آن پژوهش دست به کار نوخسروانی سرایی شده‌اند. دیگر این که، این شاعران نسل اول نوخسروانی سرایان معاصر هستند و موظف به سرودن شعر به شیوه‌های گونه‌گون. شاید تعاریف و بوطیقای طرح‌شده در آن کتاب، هنوز به ناطبان یا محققان آینده ناقص یا ناکافی آمد. باید برای حیات این گونهٔ بازآفرینی، به هر شیوه و سبک و طریق نگاشت، تا فرصت انتخاب و تغییر و توسعهٔ قالب باقی بماند. سومین دلیل هم نگاه منحصر به فرد هر شاعر به آن اصول و ضوابط است. نوخسروانی شعر «عدم قطعیت» است و هیچ اصلی در آن قطعیت نام و تغییرناپذیر ندارد. نوخسروانی به شاعر و مخاطب آزادی می‌دهد و این آزادی اصل ثابت آن است.